

og derfor lader virkningen vente på sig. Der er udarbejdet en plan med terminer for, hvornår bundfradraget skal sænkes. Det væsentlige er, at det kan konkluderes, at selve opgørelsen af de enkelte gårdes kvælstof tab ikke har voldt problemer i praksis.

Kvælstof tab

Et landbrugs kvælstof tab er forskellen mellem indført kvælstof i gødning og foder og fraført kvælstof med gårdens animalske og vegetabiliske produkter. Kvælstof tabet tilledes naturen. Der er ingen tvivl om, at en sænkning af landbrugets kvælstof tab også vil føre til et fald i udvaskningen af nitrat og i fordampningen af ammoniak. Det er ikke muligt at sige hvor meget, da noget af det tabte kvælstof omsættes til uskadelige kvælstofforbindelser som frit kvælstof. Derfor skal evaluering af afgiftens virkning foregå ved konkret at vurdere, om natur og grundvand har fået det bedre.

På landsplan er tilførslen af kvælstof til landbruget i 1998-99 opgjort til 575.000 tons pr. år og kvælstof tabet opgjort til 385.000 tons pr. år. $\frac{2}{3}$ af det af landbruget tilførte kvælstof blev således tabt til naturen.

Afgift på kvælstof tab

Beslutningsforslaget indeholder en model for afgiften, men kan kort beskrives som en afgift, hvis størrelse er afhængig af den mængde kvælstof, der tabes fra den enkelte bedrift. Der indføres et afgiftsfrit bundfradrag, fordi miljørigtig opførsel principielt ikke bør afgiftsbelægges. Naturen kan håndtere et vist kvælstof tab fra landbrugsdrift.

Hvis der anlægges en gennemsnitsbetragtning for hele landet, var kvælstof tabet for hver hektar landbrugsjord i 1999 151 kg. Kvælstof tabet er større ved husdyravl end ved planteavl. Enhedslistens forslag er umiddelbart, at et tab på 50 kg kvælstof pr. hektar landbrugsjord gøres afgiftsfrit. Det kan overvejes, hvorvidt der skal være et højere afgiftsfrit bundfradrag for de produktionsformer, der har et stort tab. Det kan dreje sig om husdyrbrug, hvor der tabes kvælstof både fra stalden og fra marken med foderproduktion samt nogle typer af planteavl. Formålet skulle i så fald være at sikre mod overførsel af kapital fra husdyravl til planteavl. Man kan tænke sig et afgiftsniveau på 5-10 kr. pr. kg kvælstof.

I praksis medfører afgiften, at muligheden for at slippe for afgiften er en motivationsfaktor, som løbende vil styrke interessen for en miljørigtig omstilling. Ved at knytte en direkte forbindelse mellem økonomi og kvælstof tab sikrer man, at landmanden foretager en række fagligt begrundede valg for at nedbringe

kvælstof tabet. Derved undgås, at dyrkningsmetoder generaliseres ud fra overordnede betragtninger. De driftsmæssige beslutninger overlades til landmanden, hvor de hører hjemme.

Ved en omlægning til økologisk drift er det muligt næsten umiddelbart at halvere kvælstof tabet i kvægbesætningen. Det fremgår af rapport nr. 710 fra Foulum Forsøgscenter (maj 1992), som på basis af en analyse af 14 økologiske og 16 konventionelle landbrug når frem til følgende resultat:

»N-overskud blev på de konventionelle gårde beregnet til at variere fra 156-387 kg N/ha/år (i gns. 240 kg) og på de økologiske gårde fra 88-158 kg N/ha/år (gns. 124 kg)« og: »Korrigeret til samme belægningsgrad (1,28 DE/ha) var N-overskuddet 217 ± 9 kg/ha/år . . . på de konventionelle helårsforsøgsbrug. På de økologiske helårsforsøgsbrug var N-overskud 132 ± 13 kg/ha/år . . .«.

Som det fremgår, er der også blandt økologiske brug stor forskel på kvælstof tabet fra brug til brug. En afgift på kvælstof tabet vil derfor også fremme en økologisk kappestrid mellem landmænd for at reducere tabet mest muligt. Hvis afgiften samtidig anvendes målrettet til støtte for økologisk drift og omlægning hertil, vil det have dobbelt effekt.

Afgiften på kvælstof tab vil med tiden kunne ned sættes, når omstillingen fra økologisk niche- til hovedproduktion er gennemført.

CO₂-afgift på salg af kunstgødning

Den anden del af den toleddede kvælstof afgift er en særlig CO₂-afgift, som pålægges kunstgødning ved salg heraf.

En afgift på handelsgødning vil gøre det mere attraktivt at omlægge til økologisk drift, idet afgiften vil øge driftsudgifterne pr. hektar i konventionel drift. Hvis afgiften samtidig anvendes målrettet til støtte for økologisk drift og omlægning hertil, vil det have dobbelt effekt.

Kunstgødning er overflødig i økologisk landbrug og energikrævende at producere.

Ifølge Enhedslistens egne beregninger svarer energiforbruget til produktion af den i Danmark anvendte kunstgødning til 10 pct. af det samlede danske elforbrug. Der foreslås derfor en særlig CO₂-afgift på salg af kunstgødning til forbrug i Danmark for at udfase anvendelsen heraf.

I størrelsesordenen 60 pct. af forbruget er importeret, hvorfor afgiften foreslås pålagt i salgsleddet. Afgiftens størrelse skal svare til den energiafgift, som ville være pålagt produktionen, såfremt denne var un-